

Cesta nebeského rytíře

Petr Pavlík

Dějství první: Zářivý den

Kapitola první:

**Kdo touží spatřit slunce,
ať se neztrácí v oblacích -
i kdyby pevně věřil,
že slunce je i za mraky.**

I stalo se za dávných časů, že na celý kraj uhodila úporná temnota. Nebe bylo den co den zatažené tmavými, těžkými závěsy mraků a nikdo už nevěřil, že se kdy může ukázat slunce. Všechny lucerny byly vyprodané na několik let dopředu a po nich došlo i na svíčky. Kdo měl alespoň olejovou lampičku, ten úzkostlivě šetřil každý zbývající kousek knotu.

V zastrčeném domku v podhradí sedí potmě u stolu sklep mistr a dva pocestní:

„Slyšel jsem, že už zítra vyjde slunce“.

„Blázne, jak můžeš věřit v nadpřirozené věci! Kdo tady pamatuje nějaké slunce? Nejspíš vůbec žádné není.“

„Ale já věřím, že slunce existuje! Vyjde jednou samo, stačí uvěřit a čekat!“

„A co když se nedočkáš?“

„Jednou se dočkat musím, třeba i po smrti.“

„Tak, tak, po smrti se dočkáme všichni.“

Všichni okolo stolu se zhluboka napili z hliněných pohárů. Aniž si ho předtím všimli, přidal se k jejich hovoru neznámý rytíř:

„Říkáte po smrti? To stačí možná vám, ale já toužím po tom, spatřit slunce už teď. Chci se vydat na cestu nebeského rytíře. Vždyť už jsem jednou zahlédl červánky!“

„Lžeš! Pozor, všichni pozor, je tady mezi námi kacír, slyšíte ho?“

„Ale ona to je skutečně pravda! Kdo se stane nebeským rytířem, tomu stačí vznést se nad mraky a slunce tam uvidí. Napřed ale musí uvěřit, že tam opravdu je. Že tam bylo odjakživa! Že je to tak prostě správně. Pak ho poprvé spatří a dostane tím zaslouženou odměnu za svou víru. A nakonec se vydá vpřed se sluncem nad hlavou.“

„Nesmysl! Copak je to možné, prohánět se s koněm někde nad mraky?“

„Říká se, že kdo se tam touží dostat z celého srdce, tomu pomoc přijde. Jak je pasován na nebeského rytíře, tak jeho koni narostou křídla.“

„A co ty jsi vlastně zač?“

„Pro vás nikdo. Pro nikoho tady. Jsem bezejmenný potulný rytíř.“

„Moc mluvíš, rytíři! Tak věříš si, nebo nevěříš? My si tady budeme u poháru vína spokojeně čekat. Naše víra nám stačí, jednou nám to naše slunce vyjde samo. Ale co jsi dokázal ty? K čemu je ti ta tvoje víra? Vždyť ty jsi na tom úplně stejně! Musíš tu s námi taky sedět potmě, a nejen to, ještě k tomu jsi nešťastný.“

Rytíř prudce vstal a tasil meč, vzápětí však sklonil hlavu a zamumlal skrz zuby:

„Tak tohle byla poslední kapka. Nač tu ztrácet čas! Časně ráno sedlám koně a odjíždím bojovat s těmi mraky. Třeba to není marné. Třeba se polekají a zmizí. Nebo aspoň ustoupí. Přesvědčím vás! Zkusím to dobrodružství.“

Jenže tak rychle se to rytíři nepodařilo. Hrad a těžkou zbroj, ty už sice prodal, ale stále ho ještě tížily zlatáky, které za to dostal. Jeho kůň se pod tou vahou neposlušně otrásal a vždycky, když toužebně pohlédl vzhůru, klopýtl a upadl do bláta. Kdepak křídla! Na cestě za nimi zůstávaly jen hluboké otisky čtyř podkov, den co den stále na té samé zemi. Kdepak nebe!

A tak milému rytíři nezbyvalo než své zlatáky rozdat. Ty první dával ještě se staženou tváří a s těžkým srdcem, že mu budou cestou chybět. Ty poslední už s radostným úsměvem a s upřímným přáním, ať pocestným poslouží. Tolik se mu to rozdávat nakonec zalíbilo.

Když už neměl co rozdávat, zastoupil mu cestu poustevník v odřeném hábitu s hnědou kapucí, přepásaný hrubým provazem, a pohlédl mu přísně do očí: „Rytíři, máš mi ještě co dát?“ Ten by mu tak rád něco dal, ale měšec i kapsy už měl dočista prázdné. Škoda, asi s tím příliš pospíchal. V rozpacích nevěděl, co má udělat, a tak před poustevníkem poklekl a prosil ho se sklopenou hlavou: „Nemám ti co dát, pane, odpusť mi moji chudobu, nejsem už tím, kým jsem býval.“

„Máš pravdu, nejsi už tím, kým jsi býval,“ opakoval vážným hlasem poustevník jeho slova. A jak si tu pravdu rytíř uvědomil – neznámo odkud – dopadl na jeho rameno meč s takovou prudkostí, že se pod ním téměř zhroutil. Bolest však kupodivu necítil. Lekl se, v údivu zvedl oči, ale poustevníka už nikde nezahlédl. Jen kůň, ten radostně hrabal kopyty a odvážně mával – to snad není pravda – novými křídly! Rytíř pochopil, že od této chvíle už není světským rytířem, neboť byl právě pasován na rytíře nebeského.

Ale ani s novými křídly nemohl přimět koně k létání. Naopak, toho teď nejvíc zajímalo, co by kde uškubl za sladkou bylinku nebo křupavou větvičku. Docela obyčejně se loudal a ta nová křídla si pohodlně složil na bocích, jakoby to uměl odjakživa: „Kdepak, pospíchat někam do nebe, když je tu tolik dobrých věcí!“

„Kam se tedy vydat s takovým koněm?“ přemýšlel rytíř. Napadlo ho, že nejbliž nebi jsou hory, tam snad půjde bojovat s mraky a stát přitom na zemi.

Zamířili tedy do hor. Kůň pokojně krácel po úzké pěšině, která se vinula z hustých lesů vzhůru k horským pastvinám, jakoby si vzpomněl, jaké dobroty na nich najde. „Odkud to může vědět, když tam nikdy nebyl?“ divil se rytíř. Ale byl teď konečně spokojený. Jeho putování už někam vedlo a konečně mělo správný směr: stále výš a výš. Když míjeli poslední větrem olámané smrky, rozevřely se před nimi nedozírné zelené pastviny s růžovými rododendrony a modrými hořci, kvetoucími v ostrůvcích mezi vyčnívajícími skalisky. Byli v horách.

Příští ráno se jim podařilo proniknout až nad mraky. Věčné šero konečně ustoupilo a rytíř poprvé spatřil, jak se slunce majestátně zvedlo nad růžovou hradbu červánků. Ty se slavnostně rozzářily všemi tóny modré, zelenomodré, fialové a zlaté. Celý svět se pojednou zalil nebeským jasem. Byl to pro něho nesmírně slavný den. Připadalo mu, že ta nebeská sláva nikdy neskončí.

„Jsem tady, konečně jsem tady, došel jsem! Taková nádhera! Taková velebnost! Celý svět září, celý svět se raduje! Teď už budu navždy putovat se sluncem nad hlavou. Nikdy se mi už neztratí! Bitva je vyhraná.“

Kapitola druhá:

**S čím rytíř zápasil na zemi?
Jak zapomněl na slunce,
mraky se na místě proměnily
v těžkou, oslepující mlhu.**

Ač byl rytíř nesmírně šťastný, poznenáhlu se v něm přece jen vzmáhala zvláštní pochybnost, kterou nemohl nijak zaplašit: „Jak to, že se ty mraky vzdaly bez boje? A kam vlastně zmizely? Vždyť jsem si to vítězství ani nezasloužil! A co můj kuň, vždyť ten vůbec nelétal! Co jsem to za nebeského rytíře, k čemu se tu vláčím s mečem a štítem? A hlavně – co budu vyprávět dole v podhradí, jak jsem statečně přemohl mraky? Mám jim tam snad lhát? Vždyť se mi budou všichni smát!“

A jak tak jede mlčky na koni s hlavou sklopenou, ponořený do svých pochybností, tu pojednou vzhledne a lekne se: Slunce je pryč! Jak to, že si toho nevšiml dřív? Je to zase jako předtím, už je tady zase to věčné šero! Dohlédnout se nedá ani na špičku kopí, všude kolem jen hustá, mokrá, mazlavá mlha, která studí až do kostí.

„Jak je to možné? Mé milované slunce mě opustilo! Už je tu zase ten samý smutný, šedivý den bez hřejivého tepla a bez lásky. Proč? Proč?“ křičí do mlhy na všechny strany.

Uprostřed toho studeného ticha zaslechne z dálky ozvěnu svého hlasu: „Proč? Proč?“ Jenže ta nekončí, neztrácí se v dálce, ale pokračuje dál vysokým zvonivým hlasem:

„Protože jsi považoval za samozřejmé, že se ti slunce už nikdy neztratí, až jsi na ně úplně zapomněl, a nechal ses obklopit mlhou.“

„A kam mě tedy opustilo?“

„Nikam, to jen mraky stouply, můj milý rytíři, zase ty samé mraky, a přitom tvé milované slunce máš vysoko nad hlavou pořád! Dokud jsi v mraku, nevíš o něm, ten je všude okolo tebe, proměnil se ti v mlhu. Musíš z něj ven! Že teď právě nevidíš kam? Neváhej, jedno kudy, jen vzhůru!“

Rytíř zastavil koně, otřel si z čela studený pot a usilovně hledal, kam vede dál horská stezka. „Kdo to mohl být, ten hlas? Ale ano, asi to tak bude. Mraky, ty přece bývají jednou nízko, podruhé zas vysoko. Co je mi pak platné, že slunce nad nimi září stejně laskavě? Dokud nevystoupím dost vysoko, je bláhové se spoléhat, že už mě mraky nikdy nezahalí. Musíme vzhůru, dál vzhůru!“ zvolal rozhodným hlasem a pobídl koně v cval.

Kapitola třetí:

**Jak ho slunce okouzliło,
mlha se v dálce proměnila
v lákavá zářící oblaka.**

„Jaký je to nádherný, zářivý den!“ říkal si rytíř, když mraky opět ustoupily. „A nejen slunce září, i všechno ostatní kolem září! Všude je slunce, ve všem je vlastně slunce! Tolik zářivých beránek na modrém nebi! Vlastně ale pozor – jaképak beránky, já vás už dobře znám, vevnitř jste jen pouhá mlha! Přesto jak nádherně dokážete odrážet sluneční paprsky... Jen támhleten se nějak zatoulal, musím ho popohnat... Do cvalu!“

Rytíř uchopil kopí a cítil, jak jeho kůň pod ním postupně zrychluje, až přešel v trysk. Když se přiblížili na dohled k zářivému oblaku, rytíř se lekl:

„Ale, ale, vždyť on je to zblízka dospělý beran... A jak je mohutný! Vida, stojí na zadních nohou a zachmuřeně nastavuje zatočené rohy, jakoby mě vybízel k boji.“

Rytíř hledí vzhůru do výše na temnou, chundelatou beraní hlavu a křičí:

„Tak ty mě neposlechneš, ty hlavo jedna čertovská?“

„Kdepak, ubohý pozemšťane, jen si zkus!“ slyší potměšilou odpověď.

Rytíř se rozjede, napřáhne před sebe kopí a sevře štít pevně zařatou rukou, jak očekává prudký náraz. Jenže co se to děje? Kopí se jen zabodne do řídké mlhy a tou proniká dál a dál, bez jakéhokoli odporu, beze smyslu a bez cíle. Do štítu se mu opře boční vítr, stočí mu ho a on najednou ztrácí správný směr. Hlava se mu točí, nevidí už, kam je doleva a doprava, dokonce ani nahoru a dolů. Ze všech stran ho zase

obklopila mlha, stále stejná, tupá a nepochopitelná, jakoby tu byla vždycky jen ona a nic jiného.

Rytíř pochopil, že je ztracený, i celý zápas že byl marný: „Prohrál jsem ještě dřív, než jsem začal. Zase jsou všude ty samé mraky jako předtím! Jenže jak je to možné?“ Sesedne a otírá zpoceného koně. Vtom odkudsi z výšky nad sebou zaslechne jemný zvonivý hlas:

„Příště si mě neplet' s beránky, ty můj románový hrdino. Stojíš snad o ně víc, než o mě? Já jsem to, kdo ti svítí samo od sebe! Zářivá oblaka, ta jen odrážejí moje světlo.“

Kapitola čtvrtá:

Jak proníkl až ke slunci?

**Jeden bojuje s mraky mečem,
druhý se nad ně vznese skokem.**

„Ale s mraky je přece potřeba navždy skoncovat, a to se všemi!“, křičí rytíř. „Jak jsou zrádné, jak plíživé, jak všudypřítomné! A zblízka tak protivně mokré a studené! Co dobrého se od nich dá čekat? Má síla je v meči, a co rozetnu, to už se nikdy nespojí. Mraky, klid'te se! Tady bude jen slunce, moje milované slunce, jediné a samo zářící.“

A tak seká mečem do mraků, usilovně máchá svalnatými pažemi, bojuje obětavě a vytrvale. Jak jeho síly postupně ochabují, všímá si víc výsledků. Ano, podařilo se mu od sebe rozetnout černý a bílý mrak, a mezi nimi se na chvíli ukázalo jasno. To je určitě dobré... Ale chomáč šedivé mlhy? Co ten? Tam se jeho meč zoufale propadá a jen prsty mu zatrnou. A jak se námahou potí, jeho pot se sráží v chladném řídkém vzduchu a kolem něj se tak vytváří další mrak. Zarazí se:

„Tenhle mrak, ten si dokonce dělám sám svým úsilím! Přes ten už ale nevidím vůbec nic! Přitom mně šlo přece o to, aby mraků ubývalo... Bude to marný boj.“

Zklamaně odloží meč a ztěžka usedne na tvrdou skálu. S bolestí si vzpomene na slunce, kdepak teď asi je? Zřejmě to tak bude, čím víc mu chybí, tím víc po něm pak musí toužit. Zakloní se a pátrá zrakem ve výšce, snaží se proniknout mlhu, až odtamtud opět zaslechne tichý, zvonivý hlas:

„Můj rytíři, zápasit s oblaky je vskutku ušlechtilé klání. Můžeš se v něm stát mistrem, kterému v turnajích nebeských rytířů nebude rovno. Někomu to vystačí i na celý život. Ale abys nad mraky zvítězil jednou provždy, na to musíš umět ještě něco jiného.“

„Ale co dalšího ještě mohu dokázat? Mám meč, tím sekám do nepřítele. Mám štít a tím se před ním kryji. Mám kopí, a tím směle prorážím vpřed. A konečně mám koně, a ten mě po celou dobu věrně nese na svých plecích.“

„A dovolil jsi někdy svému koni, aby také sám bojoval?“

„Jak to, koni? Ti přece ničemu nerozumí, dokonce ani ti s křídly.“

„Ale jak jde o pastvu, porozumí tomu i kůň.“

„Čemu?“

„Přece koňskému kouzlu.“

„To snad ne...“

„Ale ano. Zašeptáš mu do ucha: *Mraků se nikdy dosyta nenapaseš.*“

Rytíř bezradně stál a snažil se dát si to v hlavě dohromady.

„Hlavně se pak pevně drž!“ podařilo se mu ještě zaslechnout poslední slova.

Z dálky se pak ještě chvíli ozýval veselý zvonivý smích. Ten pak postupně slábl, až nakonec bylo úplné ticho.

Rytíř ještě chvíli váhal, pak si povzdechl, objal koně kolem krku, sklonil se k jeho uchu a zašeptal tam to kouzlo:

„*Mraků se nikdy dosyta nenapaseš.*“

V tom okamžiku kůň zaržál, zahrabal kopyty ve vzduchu a zamával křídly tak prudce, že se jediným mocným skokem vznesl nad všechna oblaka. Rytíř se jen stěží stačil udržet v sedle. Tak proto se měl držet... To kouzlo opravdu účinkovalo!

Černé i bílé mraky zůstaly hluboko, hluboko pod nimi, ani roztroušené cáry mlhy se již nedaly rozeznat. A přestože nedohledné moře mraků teď vydávalo nádhernou, okouzující záři, rytíř konečně pochopil, že pozemských věcí se jeho kůň nikdy dosyta nenapase. A nejen ten, ani jeho samého už nikdy neuspokojí vláda nad nimi. „*Mraků se nikdy dosyta nenapaseš*“ – ano, to bylo to kouzlo.

Celý svět mraků se teď propadl kamsi hluboko dolů a nad nimi se klenulo jen čisté nebe. Byli tam, došli tam. Byli konečně v nebi. Jak mraky ztratily svoji temnou moc, o to víc tu zářilo slunce – jeho jediné slunce, za kterým se sem rytíř vydal.

Kapitola pátá:

A kdo byl tím sluncem?

Ze země znělo „To jsi ty“,
z nebe hřmělo „Já to jsem“.

Ale kam dál? A hlavně jak dál? Je tu vytoužené slunce a je ho tolik, že už ho víc být nemůže. Ale stále to není jeho slunce, stále ho celé nepoznal. Rád by je objal, rád by pocítil jeho hřejivou blízkost, rád by je políbil, ale nejde to:

„Láska nemilovaná, marně se nabízí, milý je tady, ale milovaná je stále daleko...“

Co měl dělat? Byl přece rytíř, a jak byl rozjetý cestou skrz mraky, tak znal jediný způsob: Proniknout!

„Nebe je sice krásné, ale i nebe je pořád málo. Zkusím to dojet až do samého slunce! Jedině tak půjde dovést toto dobrodružství až do konce.“

Zaklonil se a zakřičel: „Slunce, moje slunce, dočkáš se mě, jedu za tebou!“

Pobídl svého okřídleného koně, aby letěl kolmo do výšky, a s hrdlem sevřeným napětím si opakoval:

„Ať mě to třeba spálí na prach, ať tu nezbude ani tříška z kopí, co teď držím napřažené před sebou, slunce je mým cílem, to a jenom to.“

Není to ale jen tak, sedět na koni a mířit přitom kolmo vzhůru. Nejdřív musel překonat závrat' a neodchylovat se od svislého směru. Bylo to těžké, nesmírně těžké, ale po nějaké době už dokázal jenom stoupat. Směr byl správný, cíl byl správný, odhodlání bylo správné. Měl k tomu veškerou zbroj a nejlepšího koně. Teď už věřil naplno, že se to podaří.

Jenže čím víc před sebe napřahoval kopí, čím úporněji jeho obětavý kůň mával křídly, tím výš se zdálo být slunce. Stále jediné, stále laskavě zářící na dokonale čisté obloze, stále však mimo jeho dosah.

Vyčerpaný zůstal nehybně viset v nedozírném prostoru. Kůň pod sebou ještě několikrát hrábl nohou do prázdna a pak nadobro svěsil unavená křída. Už ani nestoupali, ani se nepropadali. Rozhostilo se naprosté ticho.

A v tom tichu se to stalo. Nikdo nevěděl jak, nikdo přesně nevěděl kdy, nikdo neřekl proč. Byla to zvláštní, nepopsatelná milost, kterou se opět rozběhl čas, tentokrát však již bez rytířova předchozího úsilí. Vědělo se jen „To jsem já“ a bylo to totéž jako „To jsi ty“. Tak blízko sobě navzájem, že nebylo třeba nikoho objímat, jen tiše být.

A když pak rytíř sesedl s koně a sehnul se, aby si zavázal tkanici u boty, tak spatřil, že v jeho srdci je stejné slunce, jaké předtím viděl na obloze, a že tam vlastně bylo odjakživa. Odtud dál už nikam nemusí, tak už to bude navždy.

„Já jsem, který jsem. Já jsem, který jsem.“ opakoval si tiše a již věděl, kdo to je, koho miluje a kým je milován, a s kým je teď zajedno.

Netušil však, že se tím uzavírá pouhé první dějství jeho příběhu, a že ho v nebeském království čekají ještě další, mnohem slavnější dobrodružství.

Dějství druhé: Temná noc

Kapitola první:

**Kdo touží spatřit hvězdy,
ať nechá zapadnout své slunce -
i kdyby dobře věděl,
že hvězdy jsou na nebi i ve dne.**

Poté, co se rytíři podařilo poznat slunce, čekal ho v nebeském království dlouhý odpočinek. Natáhl se, dal si ruce za hlavu, slastně protáhl dlouhým bojem unavené tělo a pak už se jen těšil z nezměrné milosti, která se mu dostala. Hřála ho kdesi hluboko vevnitř a bylo to jediné bohatství, které si směl ponechat. Dlouho se mu zdálo, že mu nic nechybí, a že to tak zůstane navždy. Dočista zapomněl i na koně, zřejmě se tu někam odešel napást.

A skutečně, rytíři pak dlouho nic nescházelo. Jenže jak nebeský čas plynul, začalo mu naopak cosi přebývat. Byl to pro něj dosud neznámý pocit, protože coby chudý rytíř byl zvyklý spíš na nouzi. Jenže teď to v něm bylo celé naopak! Co tu bylo navíc, to byla jakási tajemná záře, které si dřív nevšiml, a která zalévala celý svět – hluboko dole pod ním i široko daleko až do nedozírných dálek.

Odkud ta zvláštní záře vycházela? Rytíř dlouho pátral po jejím zdroji, až zjistil, že vychází z něho samého. „Ano,“ pochopil, „když je slunce v mém srdci, tak musí také zářit. Ta radost a sláva ze mě teď září do celého světa. Tohle všechno tady je můj zářivý den!“

Jenže když je v nebi něco navíc, musí tam také něco scházet. Po nějaké době rytíře udivilo, jak je to možné, že ta záře pochází právě jen z něho samého a z ničeho dalšího.

„To jsem snad takový na světě sám? Musí tu být přece ještě někdo další, kdo také vyzařuje radost a štěstí! Dole, tam je svět zahalen hustou pokrývkou oblaků, ale tady v nebi – proč tu nikoho nevidím? Co je to za nebe!“

„Je tady ještě někdo?“ zakřičel z plných plic do nedozírné propasti, ale marně. Cítil, že jeho štěstí se hroutí, a to stejně rychle, jak ho našel.

„Je tady ještě někdo?“ volal znovu, tentokrát již tišeji. Vzpomněl si při tom, že k nebi patří také hvězdy. „Jistě, hvězdy, aspoň ty, aspoň nepatrné ostrůvky něčí přítomnosti, musí tady někde být, ale kde?“

Jenže hvězdy, ty tu k vidění nebyly, jakoby je někdo zaklel. Na rytíře padala stále větší tesknota a jeho záře rychle pohasínala. A jak ho jeho vlastní světlo přestalo oslňovat a ustupovalo tmě, ta se před ním rozevírala na všechny strany a postupně odhalovala své nejhlubší tajemství: První, druhá, třetí, tisíce... z hlubin tmy vyskakovaly hvězdy a pokryly nebeskou klenbu vzdáleným mihotavým jasem.

V celém nebi zavládla tichá, mrazivá noc.

Kapitola druhá:

**S čím rytíř zápasil na nebi?
Jak opustil milované slunce,
v dálce se proměnilo
v poslední zapadlou hvězdu.**

Rytířova záře teď pohasla natolik, že když se ohlédl zpět do svého srdce, spatřil tam místo slunce jen drobnou nenápadnou hvězdu. „Tohle že jsem já?“ divil se tomu. „Vždyť i já jsem vlastně jen pouhá hvězda, malinká, bezejmenná hvězdička, jen jedna z bezpočtu dalších.“ A bylo mu přitom lehce a vzletně, jakoby se rozšířil do celého nedozírného prostoru, jakoby v nebi nebylo jediného místečka, kde by bylo možné se nějak vyvýšit nad druhé.

Jeho kůň však obcházel okolo celý nedočkavý, hrabal kopytem a pofrkával, jakoby větřil další dobrodružství. Rytíř zpozorněl a sledoval jeho pohled. Ten se upíral na jedno temnější místo na nebi, kde hvězdy chyběly.

„Musí tam být strašná samota,“ uvědomil si rytíř, „takové pusté neutěšené prázdno.“

Protřel si oči a zadíval se ještě hlouběji do nebeské propasti. „Vida, přece je tam uprostřed jedna drobnoučká hvězdička, jakoby to temné místo chtěla oživit.“ Kůň na to kývl hlavou, jakoby už dopředu věděl, o co půjde.

V nebi se dějí podivuhodné věci, vznešené a tajemné. Začalo to koněm. Ten se znenadání pokryl tmavomodrým sametovým přehozem se stříbrným lemováním. Rytíř, ten ke svému úžasu zjistil, že se jeho kopí změnilo v dlouhou stříbrnou nit, táhnoucí se kamsi do závratné propasti. V ruce teď nadržel štít, ale tělo loutny, a jeho meč se

proměnil v její krk. Byl z toho překvapený a nic nechápal, hlavně co ho nutí začít na tu loutnu hrát, a pak se i dát do zpěvu:

*Zpíval baladu o zemi nikoho, kde mizí svit slunce,
aby tam za noci lásky mohly vyjít hvězdy,
o krásných princeznách a jejich skrytých komnatách,
o statečných rytířích, plnících jim ta nejtajnější přání.*

A jak mu ta balada plynula ze rtů, stříbrná nit z jeho kopí se nenápadně ovíjela kolem jeho těla a přitahovala ho sice jemnou, zato však neodolatelnou silou k opuštěné hvězdě. Přitom jak se blížil, z omotané niti na jeho těle se postupně utkával nový, slavnostní oděv, jaký doposud nikdy nenosil. Byl to dlouhý lesklý splývavý plášť s rudým zdobením, který zepředu doširoka odhaloval jeho mužnou svalnatou hrud'.

„Co se to se mnou stalo? Jsem tu najednou beze všech svých zbraní, na které jsem se vždycky tolik spoléhal, s obnaženou hrudí, naprosto vydaný té tajemné, vzdálené moci. Takhle mě přece každý přemůže!“ Coby pravý rytíř se toho však nijak nezalekl. V hloubi duše se dokonce těšil, že ho nemine nové dobrodružství.

Kapitola třetí:

**Jak objal opuštěnou hvězdu,
v náruči se mu proměnila
ve žhoucí milované slunce.**

Neznámá hvězda se rychle blížila. Byla tak krásná a tak přitažlivá, že na ní mohl rytíř oči nechat. Okolo hlavy jí planula koruna ze všech barev, jaké kdy znal, i jaké dosud nikdy nespátril. Zdálo se mu, že se na ní střídají odlesky všech drahokamů světa, pohybující se v neznámém tanci. Ponenáhlu mu však začalo připadat, jakoby hvězda uhýbala z jeho směru. Tajemná nit, která ho za ní přitáhla, se teď spálila v jejím žáru a jemu nezbývalo, než se k ní přiblížit sám. Sice ji přitahoval svou vlastní vahou, ona však jakoby se bála závratné rychlosti jeho okřídleného koně. Neutekla mu však, vždycky mu jenom uhnula, a tak kolem sebe začali tančit.

Kroužili kolem sebe, jako to dělají dvě hvězdy, a plni obdivu a úcty se ukláněli jeden druhému. Bylo to nesmírně vzácné setkání, jaké se stane jednou za mnoho, mnoho věků, pokud ho vůbec kdy paměť obsáhne, ať již lidská, či nebeská.

„Pojď ke mně blíž, ať tě mohu obejmout.“

„Na to musíš povolit uzdu, můj nebeský rytíři.“

Rytíř pustil uzdu z rukou a rozpřáhl náruč.

„Slunce jsem se vzdal, a slunce je tu zase. Jak je to možné, jak ty můžeš být moje slunce?“

„Stejně tak, jako ty můžeš být zase moje slunce! Tolik jsem se těšila, že jednou přijdeš...“

Pak od sebe zase dvorně podstoupili, aby si mohli lépe jeden druhého prohlédnout.

„Ty jsi asi... nebeská víla? A jak ti říkají?“

„Mně nemá kdo jak říkat, zářím tu celé věky opuštěná. Jen si vzpomínám, že v dávných dobách, když hvězdy ještě bývaly jedna druhé na dosah, jsem se jmenovala Astera.“

„A jak se jmenuješ ty?“

„Jsem bezejmenný rytíř, nehlásím se už ke svým příbuzným. Ti dlouho věrně sloužili králi, až toho měli dost a stali se z nich lapkové se špatnou pověstí. Nechci je už znát, a o mě zase zřejmě nestojí ani král.“

„Ale nebeští rytíři, ti tady neslouží pozemskému, ale nebeskému králi. Zasllechla jsem od něj kdysi, jak se tu jmenuješ.“

„Já že tu mám jméno? Vždyť jsem tu nikdy nebyl, jsem tu jen na cestě.“

„Ano, zatím jsi jen na cestě, ale na nebeské cestě. Tady je tvůj pravý domov, přišel jsi na návštěvu domů! A tady se jmenuješ Celestýn.“

Rytíř se jen a jen divil, ale to nové jméno Celestýn se mu zalíbilo a cítil, že k němu patří, stejně tak jako ta krásná nebeská víla se nemůže jmenovat jinak než Astera. Znali teď svá jména a mohli se tak lépe poznávat.

„Když jsme si vzdáleni, jsme jeden pro druhého hvězdou, pouhou hvězdičkou uprostřed bezpočtu dalších,“ divil se Celestýn.

„Ale jak jsme si blízko, jsme jeden pro druhého sluncem, jediným sluncem, kterému není na světě rovno,“ ujišťovala ho Astera.

A tak se objímali v nebeské lásce a poznávali jeden druhého. Když od sebe poodstoupili, poznávali tak milovanou osobu s vlastním jménem a vlastní krásou, a naopak v intimní blízkosti milovali jednu jedinou bytost, která tu byla od věků a bude na věky tatáž.

Kapitola čtvrtá:

Jak se dostal až ke hvězdám?

**Jeden se za nimi rozletí s větrem,
druhý s nimi mlčky září na nebi.**

Rytíř Celestýn pak po celé nebeské věky spočíval v milosti tohoto nebe. Jeho láska se ustálila a on tam pokojně plynul časem se svou milovanou hvězdou Asterou. Přesto začínal mít pocit, že v něm přebývá cosi navíc. Bylo to podobné, jako když poprvé poznal zblízka slunce. Navzdory obrovské síle, která ho k milované hvězdě poutala, začala ho pronásledovat myšlenka, co dělají ostatní hvězdy. Ty teď však nemohl ani uvidět, protože sluneční záře Astery je zcela zastiňovala.

„Začíná se ti zdát, můj milý, že ti už nestačím?“ obrátila se k němu Astera.

Celestýn v sobě váhavě hledal odpověď. Cítil, že se právě probouzí ze sladkého snu, ale stále si ještě nechával zdát jeho zbytek. Ač byl opojený nebeskou láskou, v hloubi duše byl přece jen zvědavý, co se stane dál.

„Napadlo mě, že ty tady nebudeš jediná opuštěná hvězda. Mé srdce teď pláče pro ty ostatní. Rád bych se rozletěl i za nimi.“

„Nedívej se tam, Celestýne.“

„To nevydržím. Podívej se, i můj kůň už je zase netrpělivý.“

„Leť si tedy, uvidíš sám,“ usmála se záhadně Astera.

„Jsem rytíř a sloužím věrně dámě svého srdce,“ volal za sebou Celestýn.

„Jak řekneš, tak udělám! Mám-li být zde, budu zde. Mám-li být jinde, budu tam.“

Cesta k další hvězdě byla tentokrát o mnoho kratší a snadnější než minule. Celestýn už nemusel tolik tlumit vlastní záři a lesk, aby se tím

sám neoslňoval. Hvězda se zvětšovala přímo závratným tempem a Celestýnovi počalo být nápadné, že její koruna se až příliš podobá koruně Asteřině. „Je úžasná, ale bude to znovu totéž!“ Zarazil tedy včas koně a vydal se k další hvězdě. Zase ta samá podoba, ty samé paprsky, možná trochu jiných barev, ale žádné další dobrodružství. Celestýn ztratil přehled, u kolika hvězd už byl, až mu jedna připadala přece jen milejší, a u té konečně zastavil svého okřídleného koně:

„Pověz mi, neznámá hvězdo, jak se jmenuješ, ale rychle, spěchám dál!“
„To mě nepoznáváš, Celestýne? Přece Astera!“

Celestýn sklopil zrak a zrudnul hanbou. Ale Astera se nijak nehněvala, jen čekala, až se Celestýn ze svého překvapení vzpamatuje.

„Odpusť, má paní, jsem tu jen na cestě. Nevím, jak se má chovat nebeský rytíř,“ řekl a narovnal se.

Astera vzdechla a pohlédla mu přímo do očí:

„Celestýne, jako hvězda nikdy nemohu být tvou jedinou milenkou, to víme oba. Přesto jako slunce mohu být tvou jedinou paní, jsi-li stále ještě rytířem.“

„Jedinou paní? Poznávám teď ten tvůj hlas! To jsi byla ty, kdo mě vyvedl z mraků?“

„Kdo jiný, Celestýne, byla jsem to já, jenomže ne jako hvězda.“

„Ale já tenkrát myslel, že to bylo slunce.“

„To ses nemýlil, byla jsem tvým sluncem, a ty jsi byl tenkrát mojí hvězdou.“

„To je moc krásné,“ řekl Celestýn. „Mám tě tolik rád.“

A pak se stal další zázrak, na jaké nejsme na zemi zvyklí, ale které do nebe přirozeně patří: Místo aby je láska dál přitahovala, začali se od sebe vzdalovat, a to stále rychleji. Jejich nádherná vlastní záře se ztrácela, až se ocitli na nejvzdálenějších místech nebeské klenby jako dvě nepatrné hvězdičky. To však nebylo všecko, protože navzdory tomu o sobě po celou dobu stále zřetelně věděli. Postupně se k tomu dozvídali i o všech ostatních hvězdách na širé nebeské klenbě. Nakonec tu mezi nimi přebývala jediná láska, která je všechny spojovala, a tak tu zářilo jediné slunce v mnoha hvězdných podobách.

Kapitola pátá:

A kdo byl těmi hvězdami?

Ze země znělo „To jsi ty,“

z nebe se blýskalo „To jsme my“.

Mezi hvězdami pak neustále putovaly nebeské polibky, mýjely se v prostoru a pokračovaly k novému místu nebeské klenby:

„My všichni jsme hvězdy...“

„My všichni jsme jediná hvězda, stále to samé slunce...“

„Já slunce...“

„Ty hvězda...“

„My hvězdy...“

„My slunce.“

Nebeská noc se tak naplnila. Tím však rytířova dobrodružství zdaleka nekončí, protože ho ještě čekají těžké zkoušky a veliká protivenství.

Dějství třetí: Království nebeské

Kapitola první:

Kdo tam touží přijít,
tomu se o tom zdá.
Kdo se tam probudil,
ten je tam doma.

Astera i Celestýn pak dlouho šťastně spočívali v nebeské lásce, která byla ještě hlubší než předtím, protože dospěla až k moudrosti. První se z toho sladkého snu probudila Astera:

„Celestýne, probud' se, už jsi u nás na návštěvě příliš dlouho.“

„Vždyť jsi předtím říkala, že jsem tu doma,“ bránil se Celestýn.

„Říkala jsem jenom, že je tady tvůj pravý domov, ale ty tu doma stále ještě nejsi. Dál už takhle spolu nesmíme.“

Celestýn se zarazil a zapínal si košili. Kterému vojákovi by se chtělo z dobyté země! Nikde mu nebylo tak báječně jako tady v nebi společně se všemi hvězdami, a už zase by to neměl být konec jeho cesty.

„Ale jak se mám probudit? To se mi to tady snad všechno jenom zdá?“

„Uhodl jsi.“

„Ale vždyť je to všechno tak úžasně pravé!“

„Uhodl jsi podruhé. Je to natolik skutečné, že se odmítáš probudit. A dokud se neprobudíš z tohoto snu, svůj pravý domov nikdy nepoznáš.“

„Ale ty sama se mi přece nezdáš! Jak bychom se mohli mít tolik rádi.“

Astera zavrtěla hlavou a po nebeské klenbě se rozběhly pestrobarevné paprsky z její koruny.

„Ten sen je skutečný právě jen čarou mocí naší lásky.“

„A co by se stalo, kdybychom nesnili vůbec?“

„Pak bys byl se mnou opravdu doma! A ty bys to vydržel, můj drahý?“

„Pro tebe, má paní, udělám cokoliv. Jsem připraven.“

„I opustit nebe věčné lásky a dál putovat sám?“

„Ano, má paní,“ odpověděl smutně, přesto však hrdě.

„A byl bys ochotný tam pro mě zemřít?“

„Ano, má paní,“ odpověděl tentokrát již tiše a se staženým hrdlem.

„Půjdeš tedy dobýt království nebeské!“ zvolala mocně Astera a její koruna se rozhořela tak strašným žářem, že v okamžiku spálila celé nebe.

Všechno se propadlo a nikde nic nezbylo – ani světlo, ani tma, jakoby nastal konec starého času a současně nastal začátek času nového.

Kapitola druhá:

Co bylo pro rytíře nejtěžší?

Jak o nebeské království
nedočkavě stál,
roztrásl se mu ruce.

Rytíř měl opět u pasu svůj starý meč a jeho kopí bylo odřené a u špičky nalomené. I štít už měl děravý od nesčetných ran, které cestou do nebe utržil. Jeho kůň přešlapoval na místě, vždyť rytíř ani nevěděl, kam ho pohnat. Pryč je lesk a třpyt, pryč je mihotavá krása tajemné hry světla, pryč je radost a štěstí.

„Co mi zbývá? Pouhá chudoba, ta je věrná i v nouzi, ale o tu přece nikdo nestojí,“ říkal si pro sebe. Ze šťastných dob mu teď zůstalo jen pár vzpomínek. Jak si je vybavoval, špička jeho meče začala cosi vyrývat do vnitřku jeho dřevěného štítu. Bolelo ho to přitom, jakoby meč drásal jeho samého, jak v tom poznával obraz dámy svého srdce, sice prostý, přesto podivuhodně věrný. Ale ani na tom obraze už nezářila její tvář jako kdysi, jakoby s ním teď pokorně sdílela jeho vyhnanství.

Popohnal koně, sice odnikud nikam, přesto aspoň vpřed, a pobídl ho do klusu:

„Kde jste kdo, vyzývám vás k boji!“

Všude však vládlo jen mrtvé ticho bez nejmenšího šelestu.

„Copak mě tu ani nevidíte, nepatrnou lidskou bytost, nejmenšího z nejmenších?“

Jak si plně uvědomil svou nekonečnou ubohost, vzhlédl konečně vzhůru nad sebe. V tom okamžiku se zděsil a rozklepal se hrůzou. Stálo tam nastoupené celé nebeské vojsko.

Pochopil, že bitva, o kterou si tak lehkomyšlně řekl, na sebe nenechá dlouho čekat. Před ním se teď táhla šikmo vzhůru až do nedozírných výšin gigantická šachovnice, dokonale hladká a lesklá, nad kterou se rozléhal hlas polnice. Protivník měl bílé figury. Rytíř si všiml těžce oděných pěšáků v popředí, hrozivého nepřátelského jezdce s dlouhým mečem za nimi a nedobytných opevnění po stranách šachovnice.

„Tady už nemám co ztratit,“ pomyslel si rytíř, zvedl svého černého koně na zadní a skočil doprostřed prázdného bílého pole. „Šach!“ zakřičel na bílého krále, který stál proti němu šikmo na černém poli.

Bílý král, opírající se o starodávný meč, však nedal znát žádné překvapení. Naopak ten meč před sebe zabodl oběma rukama, vztáhl je k rytířovi a vlídným hlasem na něj promluvil:

„Bud' vítán, nebeský rytíři. Tahle hra je stará jako celý svět a nehraje se tu o nic menšího než o život. Ty jsi však se svým koněm skočil doprostřed rozehrané partie. Vážím si tvé statečnosti, ale bílý už dávno začal jako první,“ ukázal rukou na své vojsko, „a je proto ve výhodě. Dovolím ti ten tvůj tah ještě vrátit, ale pak odtud rychle zmiz!“

„Jeho veličenstvo, slíbil jsem dovést toto dobrodružství až do konce, jedno jak. Stojím jedině o to, obětoval jsem tomu všechno. Nemám už ani kam se vrátit.“

Bílý král pokrčil rameny. Ta jeho podoba byla rytíři povědomá! Ano, připomínal mu poustevníka, kterého potkal na začátku své cesty.

„Tak ty stále věříš, milý rytíři, že království nebeské se dá dobýt pouhým mečem?“ upřel na něj bílý král své moudré, laskavé oči. „Ten ti vypadne z ruky, jakmile se zachvěje tvou nedočkavostí. To není cesta krále, ten musí pokojně velet celému vojsku! Otoč se a pohlédni za sebe.“

Rytíř poslechl a ohlédl se. Za ním se se tyčila hradba obrovských černých figur. Obětaví pěšáci okamžitě kryli jeho smělý jezdecký útok, střelci již napjali luky a celá armáda postupovala s dusotem vpřed. Bylo to jeho vojsko a čekalo na jeho velení. Jeho naděje byla teď ve společné síle!

Kapitola třetí:

**Jak mu nebeské království
připadalo jisté,
sáhl do prázdna.**

„Velet se má pokojně,“ připomínal si rytíř moudrá slova bílého krále, a pozvolna ho opouštěl strach. Stál teď v zadních řadách své armády jako černý král. Na hlavě měl třpytivou korunu z černých drahokamů, na těle vzácné brnění z temné oceli a v ruce meč s jílcem z ebenového dřeva. Vedle něj stála černá dáma, jakou ještě nikdy nespatriil. Byla nesmírně krásná, dlouhé černé vlasy jí kryly odhalená ramena a nad pevnými boky měla vysoký tepaný pás z tmavého, matného kovu. Nedělala však zatím nic, jen soustředěně hleděla do dálky na bílého krále, jakoby ho svým pronikavým pohledem chtěla očarovat.

„Vždyť ji ani nezajímám,“ posteskl si rytíř, „a přitom by měla být mojí hlavní posilou! Dáma, to je přece nejsilnější figura na šachovnici!“
Vzpomněl si přitom na obraz na svém starém dřevěném štítu. Ano, dáma! Dáma jeho srdce. Poslala ho na smrt a brzy k tomu dojde. Proč tu má bojovat o nějaké marné království s bílým králem, který je navíc dobrý a ještě mu moudře radí? Vždyť ten je tisíckrát lepší! Ať si to své království nechá a vládne v něm spravedlivě dál...

Takové myšlenky se mu honily hlavou a bitva mezitím pokračovala. Bílí jezdci již pronikali na jeho území a z boku ho ohrožovala ohromná bílá věž.

„Tak udělá něco ta moje dáma?“ divil se rytíř. Pozoroval ji úzkostlivým pohledem, aby mu neušel jediný její pohyb. Ke svému překvapení si uvědomil, že dáma už není ve své původní pozici. Přestala sledovat bílého krále a upřeně hleděla na záda nejbližšího černého pěšce.

„Co to dělá, má útočit a ne zahazovat se s posledním pěšákem. Předtím se jí líbil aspoň bílý král, ale tohle už je moc!“

Zarazil se a připomněl si, že velet se má pokojně. Zahnal tedy žárlivost a zadíval se také na záda toho pěšáka. Co kdyby to bylo všechno jinak?

A opravdu, bylo to jinak. Ten černý pěšák před nimi měl v brnění malá dvířka, nahoře na zádech! Rytíř napínal oči ještě víc a postupně nabyl přesvědčení, že ta nenápadná dvířka tam má každá figura, jak černá, tak i bílá.

„Zadní vrátka, jistě, vždyť ta hra má svoje zadní vrátka!“ radoval se rytíř. A zadními vrátky se přece dá uniknout! Černý nebo bílý, pěšák nebo král, všichni máme možnost dostat se ven, uniknout ze zakletí v té své šachové figurě. Dokonce i sám bílý král! Zaradoval se, že právě našel klíč k vítězství.

„Jen ať si nepřítel útočí, bitva bude tím dřív vyhraná“, jásal rytíř. „Stanu se bílým králem. Stačí mi vevnitř vyměnit všechny černé za bílé a hotovo! Držím teď v ruce klíč ke království nebeskému, je třeba s ním jen správně otočit!“

Rozhodl se v jediném okamžiku. Prudce se obrátil k černé dámě po jeho boku, smetl jí ze zad bujné havraní vlasy a železnou rukavicí jí rozerval šaty. Vrhł se ke skrytým dvířkům, otevřel je a chvatně sáhl dovnitř. Obličej mu však ztuhl hrůzou: vevnitř nebylo vůbec nic!

Kapitola čtvrtá:

Stačí na to lidský život?

**Jeden spí, dokud nezatroubí roh,
druhému jen neztěžknou víčka.**

Rytíř zůstal stát jako zkamenělý a zachmuřeně pozoroval bitevní pole. „Tohle je nebe dočista ničeho. Hrůza! Jedno nic za druhé nic přece nikdy nevyměním. To přestrojení bude ještě dokonalejší, než jsem čekal! Z dřevěných figur, vevnitř dočista prázdných, tu přesto teče opravdová krev.“

Vzápětí sledoval, jak jeho černý jezdec skončil probodený, jak ve spěchu najel na dlouhé kopí. Jeho obě věže se zvolna měnily v kupy rozvalin. Nakonec se i jeho černá dáma musela vydat až k bílému králi a sama se mu tam vzdát.

Bylo to tak, jak správně předpověděl bílý král. Ten začal prvním tahem a při své nekonečné moudrosti musel vždycky vyhrát. Rytíř pochopil, že ho čeká nevyhnutelná prohra, ze které už není úniku.

Pak to skutečně přišlo. Zleva se řítí bílý kůň, zprava na něj míří bílý lučištník a přímo před ním stojí bílý král: „Mat, nebeský rytíři. Ztratil jsi poslední šachové pole, na kterém ještě můžeš stát. Zemřeš!“

Rytíře zalila nevyslovitelná hrůza a pronikla až do nejzazších hlubin jeho bytosti. Tohle je opravdu konec veškeré naděje! Naprostý konec!

Vtom nad bojištěm zazněl hlas lesního rohu, ohlašující konec zápasu. A teprve tento jediný zvuk, rozechvívající celé nebeské království, rytíře konečně probudil:

„Vždyť se mi to celé jenom zdálo, ale úplně celé, hlavně já sám jsem si jen zdál! Astera, moje milovaná hvězda, kdepak ta je, copak teď asi dělá, vždyť ta to znala odedávna! Ta se nikdy probudit nepotřebovala! To jenom já jsem nechápal, jak hluboký a pravý dokáže být sen o sobě samém.“

To byly jeho první myšlenky, když si protřel oči. A byl jí nesmírně vděčný za to, že ho poslala dobýt království nebeské, ač předem věděla, kolik je to bude oba stát.

Kapitola pátá:

A jak se tam dostal?

Jak zaslechl z nebe „Kde jsi?“

poklekl a zašeptal „Nevím...“

A pak jen naslouchal,

jak se tichem nese ozvěna -

„Jsi tady,“

„tady,“

„tady“ ...

„Království nebeské,“ říkal si, „může vůbec být na nějakém místě? A kde jsem se to vlastně probudil?“ Hmatal okolo sebe a zjistil, že se nachází v jakési podivné jeskyni s členitými stěnami a vysokým stropem, na který se nedalo dosáhnout. Když si jeho zrak zvykl na šero, tu zahlédl, že u jedné stěny stojí hrubě otesaná lavice a na ní leží hnědý hábit a provaz. „Poustevník!“ pomyslel si rytíř, „i tomu bych měl poděkovat. Co by ten asi udělal, kdybych se ho zeptal, tak jako on tenkrát mě: „Máš mi ještě co dát?“

Rytíř se zadíval na lavici s hábitem a provazem a pak se podíval na sebe. Vždyť byl dočista nahý! Po všech těch převlecích na jeho těle nakonec nezbylo vůbec nic. A jaké krásné a slavné kostýmy to byly! Rozesmál se upřímně při té vzpomínce. Znovu se zadíval na hábit a začal už poustevníkovi rozumět.

Vstal, oblékl si hábit a přepásal se provazem. „Děkuji ti, poustevníku. Měl jsi mi co dát, protože jsem teď ještě chudší než ty. Jenže ani poustevníkem už být nemusím. Byl by to zase jen další převlek.“

Usedl na lavici a bylo mu zase dobře a lehce. Skončí někdy tohle dobrodružství? Kdo ví. Kdepak je teď Astera? Kdo ví. Kdo je on sám a kým bude za chvíli? Kdo ví. A kde vůbec je? Kdo ví.

Jak tak seděl v chudobném poustevnickém hábitu, s úctou poklekl a jen naslouchal ohromnému tichu, které v jeskyni panovalo. To ticho stále mohutnělo, až se z něj vynořila naprosto jasná a zřetelná odpověď:

„Jsi tady, vždycky budeš jen tady. Vždycky budeš tam, kde jsi, a tím, který jsi. Tak jako já jsem ten, který jsem.“

Rytíř se poklonil v tichém souhlasu.

„Smíš putovat dál se sluncem nad hlavou, rytíři!“ rozlehlo se jeskyní.

Rytíř vyšel z jeskyně a zadíval se do slunečního jasu, který se rozléval celým údolím. Zase je tady slunce! Konečně byl doma. Opodál stál jeho kůň a okusoval docela obyčejné pozemské křoví, jakoby se nikdy nic nestalo.

Zdálo by se, že na tomto místě rytířova dobrodružství skončí, protože ničeho většího už nelze dosáhnout, na zemi ani na nebi. Zbývá tu však ještě pozemský život a svět, který na něj venku čeká.

Dějství čtvrté: Jak v nebi, tak i na zemi

Kapitola první:

Co bylo dřív blízko,
to je teď daleko.
Co bylo dřív daleko,
to je teď blízko.

„Tak už ses nám vrátil, nebeský rytíři, vítej mezi chudými,“ objevil se před jeskyní poustevník.

„Ale otče, co to máš na sobě, vždyť to býval můj rytířský oděv!“

„To nic, synu, leželo to jen rozházené po skalách. Asi tam nahoře ráno zametali,“ rozesmál se poustevník, a prstem ukázal na nebe.

Rytíř seskočil z koně, klopýtal k němu dolů po kamenité stezce, objal ho a položil mu hlavu na rameno. Nic přitom neříkal, jen se dlouho drželi v objetí.

„Tak, tak... Tak to má být,“ řekl po chvíli poustevník, „teď jsme si rovni.“

„A co tvůj kůň, nebeský rytíři? Tady na zemi budou jeho křídla budit jen závist.“

Rytíř smutně pokýval hlavou, vytáhl meč a rozmáchl se, že je koni usekne.

Kůň však odmítavě potřásl hlavou a prosebně k němu vzhlédl. I poustevník se polekal.

„Zadrž, rytíři, vždyť ta křídla jsou jen příliš na očích!“ volal na něho.

Rytíř tedy sklonil meč, opřel se o něj a pokrčil rameny.

„V noci mu je můžeš nechat,“ pokračoval poustevník, „jenom ve dne je zkusíme schovat. Proti té bývalé nebeské slávě bude sice přehoz z pytloviny chudobnější, ale i kůň si tu musí zvykat,“ smál se tiše.

„Ta křídla se ještě mohou hodit,“ smál se s ním rytíř, „za jasných nocí na nich vzlétá duch k nebesům!“ Zablýskal nad hlavou mečem, aby to vypadalo vesele a odhodlaně, ale bylo mu přitom teskno. Zastrčil meč a rukou hladil svůj starý dřevěný štít, stejně jako tam nahoře hrával na nebeskou loutnu. S láskou přitom hleděl na zašlý obraz dámy svého srdce. Byli si teď blíže než na nebi, ale jinak, než si kdy představoval, a to tady na zemi nikdy nikomu nedokáže vysvětlit.

Kapitola druhá:

S čím rytíř odcházel?

Měl slunce v srdci
a hvězdu na dlani.

A s čím se vrátil?

Měl hvězdu na čele
a srdce na dlani.

Rytíř a poustevník spolu sestupovali po kamenité stezce, která se klikatila dolů do údolí. Hluboko pod nimi se leskla řeka a na jejích březích ležely vesničky s doškovými střechami a bílými věžemi kostelíků. Rytíř vedl koně a poustevník mu na zarostlých místech ukazoval cestu.

„Rytíři, víš, do čeho jdeš?“

„Ano, otče... snad.“

„Tak nezapomeň na čtyři věci. Za prvé: Když jsi odjížděl, to jsi ještě neznal slunce, a přitom jsi ho měl v srdci. Připomeneš si vždycky, že takový, jaký jsi býval ty, je tu každý. Za druhé: Když ses tam chtěl zmocnit hvězd, byl jsi připraven dát nejdřív tu svou. Nezapomeneš, jak je to tady pro druhé těžké. Za třetí: Jakmile pohasne slunce, zazáří na tvém čele hvězda. Budeš ji skrývat, jinak bys zradil svou paní. A konečně za čtvrté: Poslední, co ti ještě zbývá rozdat, to je tvoje srdce. Neboj se o ně.“

Když dojeli do lesa, byl už večer. Rytíř se postaral o koně a poustevník založil malý ohniček. Seděli na kamenech, hřáli si nohy, mokré od večerní rosy, a bylo jim dobře. Ani říkat už nebylo co, poustevník se díval mlčky do ohně a rytíř přemýšlel o jeho čtyřech radách.

Vtom se z lesa za nimi ozvaly drsné chlapské hlasy a rytířův kůň se začal plašit, až se utrl. Na mýtinu vyběhlo několik mužů v kožených kloboucích a vysokých botách. Než se rytíř s poustevníkem vzpamatovali, stáli přivázaní u stromů s hadrem nacpaným v ústech.

„To aby vás nenapadlo křičet,“ smál se jeden z pacholků.

„Tak jsme ho konečně dostali, odměna bude jistá,“ radoval se ten v nejméně otrhaných šatech, a ukázal na poustevníka.

„Vypadá ale nějaký starý. Závišovi by přece nemělo být ani čtyřicet.“

„To bude nejspíš tím jeho dobrodružným životem,“ chechtal se významně druhý.

„Hlavní je ale tenhle plášť, vidíte to lemování, a na límci ta zašitá díra od kopí. Je to on.“

„Tak co, Záviši, ještě jednou bys rád zradil své bratry lapky a poslal na ně krále?“

Rytíř se cukal přivázaný ke stromu, že je to přece poustevník v jeho šatech, a co se týče jeho, že by na ně s radostí poslal krále okamžitě znovu. Bylo to však marné, roubík v jeho ústech držel pevně a s pouty se nedalo ani hnout.

„Tak to se ti už nikdy nepodaří, milý pane Záviši, dohrál jsi,“ křičel ten méně otrhaný, mával poustevníkovi nožem před obličejem a sledoval zblízka jeho tvář. Ten se na něj díval mírným, soucitným pohledem, jakoby už se vším předem počítal.

„Tak ty na to nic, tak my jsme ti úplně jedno, tak to tedy dost!“ zařval nakonec pacholek a jediným dlouhým mávnutím prořízl poustevníkovi hrdlo. Krev vystříkla do dálky a jedna kapka dopadla až na rytířův štít, který se teď válel u ohniště. Rytíř strnul. Poustevníková nehybná tvář, obrácená k nebi, byla bez života. Ted' ji konečně poznal: vždyť ta tvář patřila bílému králi!

„A tomuhle poustevníkovi“, ukázal pacholek na rytíře, „tomu aspoň trochu vyprášíme kožich. Zasmál se a s neskrývaným potěšením ho kopl vysokou botou. „Tady leží nějaké kopí, tím to půjde dobře.“

Rytíře odvázali od stromu a mlátili ho kopím, až už sami nemohli. „Ted' utíkej, než nás napadne ještě ti přidat.“

„Napijeme se, chlapi, a zítra se jde k těm bratrům pro odměnu,“ řekl spokojeně ten v lepších šatech a rozvalil se u ohně. Ostatní se k němu rádi přidali.

Rytíř se mezitím potácel mezi stromy, až skončil v mechu u malého potůčku. Ponořil hlavu do chladivé vody a čekal, až se vzpamatuje. Pak si postupně prohmatával ruce, nohy a žebra, zda není něco zlomené. Nebylo. Poděkoval, že je naživu, a usnul hlubokým spánkem.

Druhý den ráno se vydal k ohništi. Ve vysoké trávě a v okolním křoví mlčky posbíral, co kde našel ze svých věcí. Našel i meč, ten se teď hodil, mohl s ním vyrýt ve vlhké zemi hrob, a ve štítu mohl vynášet hlínu. Mezitím vypral v potůčku svoje a poustevníkovy oblečení a usušil je na slunci. Pokoušel se také volat na koně, snad ho zaslechne. Marně. Jen mouchy bzučely a začalo být horko.

Se slzami v očích pak pohřbil poustevníka v jeho původním hábitu a usedl k jeho hrobu. Stále nemohl uvěřit tomu, co se stalo. „Musel to vědět předem, že po mně jdou... Snad se to doslechl od pastevců. Dobrý poustevník, dobrý... A pak to zařídil, abychom si vyměnili šaty. Teď všichni věří, že zabili mě, a pomstychtiví bratři už mě nikdy nedají hledat. Zato poustevník, ten se za mě obětoval, dobrý poustevník!“ Rytíř se vrhl na hrob a jeho tělem lomcoval krutý pláč. „Otče!“ volal zoufale „Otče!“. Ale poustevník tu už nebyl.

Pak se přece jen vrátil kůň. Rytíř mu navázal přetrženou uzdu, naposledy se ohlédl a rozjel se. Když se zadíval do vnitřku svého štítu, tak vedle vyrytého obrazu dámy svého srdce spatřil ještě kapku poustevníkovy krve. Otřel si čelo a několikrát se zhluboka nadechl. Víc už nedokázal unést. Teď si byl jistý, že dobrodružství dovedl až do konce.

Kapitola třetí:

A když překročil práh

rodného domu?

Ze země stoupal radostný jásos,

z nebe se snášel tichý pláč.

Aleluja...

Do vesnice pod svým bývalým hradem dorazil až pozdě večer. Usedl do rohu, opět k tomu samému stolu, a zajímal se, co je nového.

„Kde jsi byl celou dobu? Budeš se divit, tady se stala úžasná věc. Už zase svítí slunce a hlavně – my pro to nemuseli ani hnout prstem.“

„Odpusťte, já jsem byl...“

„Blázne, to jsi nemohl zůstat doma? Vždyť jsi propásl historickou událost! Prý na tom pracovali dvorní astrologové, a skutečně jim to vyšlo. Těm je potřeba poděkovat!“

„Ale v nebi přece...“

„V jakém nebi, tady na hradě bude obrovská slavnost, má přijet dokonce král. Samotný král! Ale ty už zřejmě ani nevíš, jak takový král vypadá!“

„Král tady dole, pozemský?“

„Co to meleš? Počkej si na zítřek, slunce zase vyjde! Bude spousta veselí, spousta radosti, víno poteče potokem.“

Rytíř hleděl chvíli zaraženě do země, ale pak si připomněl poustevníkovy rady. V duchu mu vzdal díky a vzchopil se:

„Ano, přátelé, ovšem, samozřejmě. Rád také přijdu a zúčastním se. Potulný trubadúr tu bude jistě vítán.“

Narovnal se, zadíval se s úsměvem na hosty a dál již mluvil směleji, jak nacházel své nové uplatnění:

„Ano, jistě, půjčím si někde loutnu, mám o čem zpívat. Bude to o slavných dobrodružstvích, které čekají nebeského rytíře, když stojí o to, dovést je až do konce. Vyskočil hned na stůl a začal:

*„Zazpívám baladu o zemi nikoho, kde mizí svit slunce,
aby tam za noci lásky mohly vyjít hvězdy,
o krásných princeznách a jejich skrytých komnatách,
o statečných rytířích, plnících jim ta nejtajnější přání.“*

„To jsme tedy zvědaví,“ smáli se rozjaření hosté, až jejich hlas zanikl v řinčení cínových korbelů a bouchání pěstmi do stolů.

„To jsem taky zvědav,“ pokyvoval hlavou rytíř, když vycházel ze síně, „jestli nám to slunce ráno zase vyjde. Copak musí?“
Vzpomněl si opět na poustevníka. Ten by si jistě přál, aby zítra zase svítilo. „Ano, otče, ať se tak stane,“ šeptal si.

Usedl na koně a vyjel do hvězdné noci. Rozjel se tam, kam jako nebeský rytíř patřil, kde byl doma. Ohlédl se ještě opatrně, zda ho nikdo nevidí, a odhalil koni křídla. Slyšel, jak jeho kopyta chrastila po kamenných kostkách stále rychleji. Ještě poslední dotyk se zemí, a dál už bylo jen ticho.

Nedozírnou hvězdnou klenbu pak už stínil jen tmavý obrys letícího koně a jezdce. Ten se neustále zmenšoval, až zakrýval jen jedinou drobnou hvězdičku.

Nakonec na nebi opět zazářila i ta, a to dvojnásobným jasem.

Aleluja...